

A PÉNZVILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, IX. ker., Boráros-tér 6. szám
Tel.: József 67 — Megjelenik minden pénteken
SZERKESZTŐSÉG WIENBEN:
VII., Schottenfeldgasse 81 — Telefon: 37-3-67

SZERKESZTI
RÓNA LAJOS

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Magyarországon: Ausztriában:
Félévre . . . 150 K Félévre . . . 200 K
Egész évre 300 „ Egész évre 400 „
Egy szám ára Ausztriában 10 korona

Hegedüs klasszifikálja a vagytonokat

A „nagyobb vagytonok háborus váltásáról“ szóló törvényjavaslat — Melyik az inferiorisabb vagyton? — Hegedüs Loránt beismeri, hogy a háborus vagytonok megsemmisültek vagy összezsugorodtak

Hegedüs Loránt pénzügyminiszter kedden terjesztette a nemzetgyűlés elé az ingatlan és felszerelési vagytonváltás mellett a nagyobb vagytonok háborus váltásáról szóló törvényjavaslatot is. Ez a javaslat — bármilyen szépen, szociális zengéssel hangzik is a címe — a legsérlemesebb az összes Hegedüs-féle „alkotások“ között. Eltekintve attól, hogy a javaslat rossz, mert végrehajthatatlan, rendkívül sérelmes az, hogy a pénzügyminiszter oda áll és mintegy erkölcsi sorozást rendez a vagytonok között, kipécézi a háborus vagytonot és azt inferiorisabbnak klasszifikálja, jöllehet ez a háborus vagyton sokszor becsületesebb és sokkal izzadságosabb munkával keletkezett, mint egyik-másik nagybirtok, amellyel valaha politikai, nem egyszer a nemzet ellen való érdemeket jutalmaztak.

A napilapok csak pár sorban ismertették ezt a javaslatot, amelyről a következőkben számolunk be:

A háboru 1921 március 1-éig tartott?

Nagyobb vagytonok háborus váltása alá esnek a természetes személyeknek a vagytonváltásról szóló I. vagy II. törvény szerint váltásköteles oly vagytonárgyai, amelyeket az 1914. évi július hó 1. napjával kezdődő és az 1921. évi március hó 1. napjáig terjedő időben szereztek meg, de csak abban az esetben, ha az említett természetes személyeknek akár az 1918. évre szóló vagytonadó kivetések alapjául, bár csak elsőfoku kivétellel megállapított, akár az 1920. évre szóló vagytonadó kivetések a kivételi tervezetbe fölvevett vagytona az egy-millió koronát eléri vagy meghaladja. Nem számítandó be a nagyobb vagytonok háborus váltásának adóalapjába a vagytonváltásköteleknek olyan vagytona sem, mely magyar állami címletekben van vagy volt elhelyezve.

A vagytonok kötelesek alibit bizonyítani.

A nagyobb vagyton háborus váltása alá eső vagytonárgyak megállapítása céljából a pénzügyi hatóságnak a vagytonváltásról szóló I. és II. törvényben megszabott váltás elsőfoku kivétel után hozzá intézett felhívására az adózó köteles bizonyítani, hogy az I. vagy a II. törvény szerint váltás alá eső vagytonárgyait az 1921. évi március hó 1. napja után szerezte, vagy hogy azok már az 1914. évi július hó 1. napja előtt is az ő tulajdonában voltak, vagy végül azt, hogy az 1914. évi július hó 1. napjával kezdődő és az 1921. évi március hó 1. napjáig terjedő időben szerzett ily vagytonárgyat örökjajójának 1914. évi július hó 1. napja előtt meglévő vagytonában történt öröklés útján, vagy már az 1914. évi július hó 1. napja előtt az ő vagy öröklés esetében örökjajójának tulajdonában volt vagytonárgy átruházásával szerzett. E bizonyítás eredménytelensége esetében az illető személynek az I. vagy a II. törvény szerint váltásköteles olyan vagytonárgya, amelyre nézve a bizonyítás nem sikerült, az új vagytonváltás alá esik.

A bizonyítási eljárást az igazságügyminiszterrel egyetértve a pénzügyminiszter rendelettel szabályozza.

Ha az 1914. évi július hó 1. napjával kezdődő és az 1921. évi március hó 1. napjáig terjedő időben szerzett ingatlan tulajdonosa az 1921. évi március hó 1. napja után, de a jelen törvény életbelépése előtt elidegenítette, ez ingatlan után a vagytonváltásról szóló II. törvény szerint járó váltás azt terheli, aki az ingatlannak e II. törvény életbelépésének idejében tulajdonosa; az új vagytonváltás ellenben azt terheli, aki az ingatlan az említett időközben megszerezte és 1921. évi március hó 1. napja után elidegenítette. Ha az említett időközben az ingatlan többször volt elidegenítés tárgya, az ingatlan után a háborus vagytonváltás az elidegenítők mindegyikét egészen terheli.

„Értelemszerű alkalmazás.“

A háborus vagytonváltás fejében ugyanolyan összeget kell még egyszer fizetni, mint amely

összeget az illető vagytonárgya (vagytonösszeségre, pl. ipartelepre) a vagytonváltásról szóló I. vagy II. törvény alapján kivettek. Itt némi kivételek vannak. Így például a háborus vagytonváltás kiszámításánál figyelmen kívül marad a kereskedelmi áruaktárban, árukészletben bekövetkezett vagytonszaporulat abban az esetben, ha a kereskedelmi üzlet tulajdonjoga vagy neme nem változott, kivéve, ha az üzlet terjedelme az 1914. évi július hó 1. napjával kezdődő és az 1921. évi március hó 1. napjáig terjedő időben lényegesen kibővült (pl. kiskereskedésből nagykereskedés lett.)

Az említett időközben bekövetkezett vagytonszaporulat egyéb eseteiben (pl. mezőgazdasági ingatlanhoz hozzávásárlás, házrésznek tulajdonostársaktól megszerzése stb.) a törvény rendelkezéseit „értelemszerűen“ kell alkalmazni. Az idevonatkozó részletes szabályokat a pénzügyminiszter rendelettel állapítja meg.

Az adósság is fizet háborus vagytonváltást.

Vagytonszaporulatnak kell tekinteni a vagytonárgyat terhelő adósságnak az 1914. július 1. napjával kezdődő és az 1921. március 1. napja közötti terjedő időszakban történt törlesztését is abban az esetben, ha a vagytonváltásról szóló I. vagy II. törvény értelmében az illető adósságot akár a vagytonváltás mértéke, akár befizetésének elhalasztása tekintetében számba lehet venni. A háborus vagytonszaporulat összegét ezekben az esetekben a törlesztett tőke-tartozás összege teszi.

Tíz évnél hosszabb tartamu törlesztéses kölcsönök évi rendes törlesztései nem tekinthetők vagytonszaporulatnak. Vagytonszaporulatnak kell tekinteni az említett időközben körösztülvitt olyan élet- vagy járadékbiztosításokat is, amelyekre ugyanez idő alatt összesen ötvenezer koronánál nagyobb összeget fizettek be.

Vallomás az értékpapirokról.

A javaslat szerint hazai értékpapírok tekintetében akként kell eljárni, hogy a félnek az 1920.

Hegedüs Loránt pénzügyminiszter

a nagyobb vagytonok háborus váltásáról szóló javaslatot a következőkben igyekszik megvédeni:

— A vagytonváltás rendszere be van fejezve, azonban, miként 1920 december 20-iki expozémban kifejtettem, ezeket a szociális igazság szempontjából be kell tetőzni egy második rendszabállyal, nevezetesen a háboruban szerzett nagyobb vagytonok vagytonváltásával. Ehhez a gondolathoz ragaszkodnom kell dacára annak, hogy az időközben egész Európában a háboru pusztításai folytán előállott gazdasági válság elsősorban a háboruban szerzett vagytonokat támadta meg és így lényegesen a háborus vagytonok nagy része vagy megsemmisült vagy összezsugorodott. Ez azonban csupán a háborus vagytonváltásnak fokozatára lehet mérvadó. Szerény nézetem szerint és kitűzött programom következetes végrehajtása gyanánt, okvetlen szükséges, hogy a háboru alatt felgyülemlett vagytonok, amennyiben még megfoghatók, jobban mondva amennyiben a magyar kormány által elérhető tárgyakban leverődtek, a többi vagytonárgynál súlyosabb váltást viseljenek. Ehhez járul az a körülmény is, hogy a vagytonváltásról szóló II. törvény a nemzetgyűlés szándékainak megfelelőleg az ingatlan vagytonváltását a földbirtokreformmal is összekapcsolta, már pedig a földbirtokreformról szóló 1920. XXX. t.-c., midőn a birtok igénybevételének sorrendjét megállapította, elsősorban az újonnan szerzett földbirtokokat kívánta szem előtt tartani és így ez a kapcsolat is oda vezetett, hogy a vagytonváltásról szóló II. törvény együttesen alkottassék meg a nagyobb vagytonok háborus váltásával. Másrészt a váltás rendszere teljesen betetőzhető nem volna.

Progresszió nélkül

— Meggyőződésem az, hogy az a mód, amellyel a jelen törvényjavaslat a kérdést megoldotta, a közigazdasági életben megnyugvást fog

évre szóló vagytonadójának kivétele alkalmából tett vallomás alapján vagy vallomás nélkül megállapított értékpapírokat kell az össze hasonlítás alapjául venni, a félnek arra nézve kell vallomást tenni, hogy e papírok már az 1914. július 1. napja előtt is az ő tulajdonában voltak, ha pedig a papírokat az 1914. évi július hó 1. napjával kezdődő és az 1921. évi március hó 1. napjáig terjedő időben szerezte, arra nézve vallomást tennie, hogy azok öröklés esetében már az 1914. évi július hó 1. napja előtt örökjajójának tulajdonában voltak, egyébként pedig, hogy a papírokat már az 1914. évi július hó 1-én az ő tulajdonában volt hasonló értékű papírokkal cserélte ki.

„Kérheti a vagytoncsökkenés levonását.“

Ha a háborus vagytonváltásnak megállapított összegét váltásköteles magára nézve méltánytalannak tartaná, akár azért, mert az egyik vagytonárgyában 1914. augusztus 1-óta bekövetkezett vagytonszaporulatnak egy másik vagytonárgyában vagytoncsökkenés tele meg, akár azért, mert vagytonát tartozások terhelik, kérheti azt, hogy az általa megjelölt háborus váltásköteles vagytonárgy értékében a másik vagytonárgyban bekövetkezett vagytoncsökkenés, nemkülönben tartozásainak összege levonassék. A pénzügyi hatóság, ha a vagytoncsökkenés, illetőleg tartozás fennállása és összege kellően igazolva van, köteles ez összeget a kijelölt háborus váltásköteles vagytonból levonni. Az ily engedély csak akkor adható meg, ha az illető váltásköteles személy követeléseinek összegét is névszerűleg bemutatja és azok összege ezen kiszámításnál szintén beszámítatik.

Hadikölcsönben is lehet fizetni.

A nagyobb vagytonok háborus váltását a tulajdonos által eredetileg jegyzett és nosztrifikált magyar állami hadikölcsönkötvényekben (pénztárjegyekben) is lehet róni a kötvények névértéke szerint.

Azok a váltásköteles személyek, akik a román csapatok által történt rekvirálásokat által valamely vagytonárgyukban árokot szenvedtek, a kárösszeget a hatóság részéről történt megállapítása után a háborus váltás kiegyenlítésére felhasználhatják, illetőleg ez összeget javukra irathatják.

kelteni és szociális hatásaiban helyesnek fog mutatkozni, viszont oly józan határok között mozog, melyek a magántulajdon elvét nem sérítik. Ez a javaslat mindenütt, ahol a vagytonváltás tekintetében a progressiót keresztül lehetett vinni, a progressió elvén nyugszik, ott azonban, ahol a vagytonváltás objektív rendszere folytán technikai lehetetlenség volt már az alapelveken a progressiót alkalmazni, itt sem alkalmazta, mert hiszen a váltás alapjához ragaszkodni kellett, más kivételi alap nem állván rendelkezésre. A vagytonváltás rendszere tudvalevőleg magukat a tárgyakat ragadja meg és így a progressiót csak ott lehet érvényesíteni, ahol az illető tárgynak a személyekkel való kapcsolata egészen világos. Ezért van az, hogy a progressio a váltások rendszerében egyrészt a takarékpénztári betéteknél, másrészt a földbirtok vagytonváltásánál s végül a bevallandó ingóságok megterhelésében érvényesül. A többi vonalon vagy a legmagasabb kulcsot alkalmaztam ott, ahol intelligens és vagytonos személyeket lehet a vagytonárgyak mögött gondolni, mint például az idegen valuták és külföldi értékpapírok birtoklásánál, vagy pedig az általános 15%-os kulcsot úgy vittem keresztül, mint a háztulajdon váltásában.

Befejeződik a háborus adóztatás

— Már a vagytonváltás első törvényjavaslatánál kiemelttem, hogy ezt a látszólagos igazságtalanságot, t. i. azt, hogy a progressio nem mindenütt vitetik keresztül, ezt az ellensúlyozza, hogy emellett fenntartjuk a rendkívül erős progressiv jövedelmi adót s vagytonadót, melyek magasabb fokon alkalmazott nagyobb kulcsuknál fogva a vagytonosabb osztályokat jobban támadják meg, mint a rosszabb körü-

mények között levőket. Ugyanezen elv a háboruban szerzett vagyonokra nézve is érvényesített a tekintetben, hogy bár a progressio csak az említett három legfontosabb vagyona fordul elő, de a hadinyereségadó a hadiváltással egyidejűleg, vagyis még ez év folyamán keresztülvitelik, oly erős mértékben, mint csak a pénzügyi szervezetük egyáltalában megbirja. Errel a háborus adóztatás egyszerre fejeztetik be úgy a háborus vagyonok (háborus váltás), mint a háborus jövedelmek (hadinyereségadó) terén.

Törvényjavaslat jelszavak kielégítésére

Hegedüs Loránt pénzügyminiszter a fentebb közölt nyilatkozatában maga vallja be ennek a törvényjavaslatnak szinte legfőbb hibáit. Maga a miniszter konstatálja, hogy rettenetes mértékben megadóztat olyasvalamit, ami tulajdonképpen ma már nincs is. Megadóztatja a „háborus vagyont”, amelyről maga állapítja meg, hogy ezt már egész Európában megették a gazdasági válság, tényleg nincs háborus vagyon, az vagy megsemmisült, vagy összezsugorodott. De azért a miniszter szerint az adót kibírja. Ugyanez a paradoxon az is, amikor a miniszter az adósságainkat is megadóztatja, adót vetvén ki a kifizetett adósságokra, amelyek szerinte vagyonszaporulatot jelentenek. Fájdalmas a miniszternek az a vallomása is, hogy a vagyonszaporulat kivetésénél a legtöbb esetben a progresszió elvét nem lehetett keresztülvinni. Ez a mi szemünkben is nagy hiba, de kétségtelen, hogy emiatt a miniszter is lelkifurdalást érez, hiszen éppen ő az, aki uton-utfélen azt hangoztatja, hogy az adózás terén meg kell honosítani a szociális igazságokat. Ez ezuttal sem sikerült. Legsúlyosabb vallomása azonban a miniszternek, hogy ez a javaslat, amelynek révén az egy milliónál nagyobb vagyonok a hadinyereségadón fölül immár 40%-ukat adják oda a pénzügyminiszternek, ez a javaslat tulajdonképpen nem más, mint: törvényjavaslat a jelszavak kielégítésére. Akkor azonban, amikor a jelszavak keletkeztek, azoknak föltétlenül lehetett valami szociális igazságuk, ma azonban a háborus vagyonokról szóló jelszavak üresen puffognak, mert — amint maga Hegedüs Loránt is beismeri, — a háborus vagyonok a gazdasági válságban megsemmisültek. Háborus vagyonok tehát nincsenek, amiből Hegedüs éles logikája azt a konzekvenciáját vonja le, hogy ha nincsenek, akkor meg kell őket adóztatni.

Mozgalom a szénárak letörésére

A gyárilárosok intervencióra kérték fel a kereskedelmi minisztériumot — A szénbányák nem engednek — Tömeges üzembeszünetés fenyeget — Fenyő Miksa, Kende Tódor és a téglakartell egyik igazgatójának nyilatkozata

A magyar gyárilárosok üzembeszünetének és az ipari munkásság foglalkoztatásának problémája ismét napirendre került. Ezuttal nem a korona árfolyamingadozásával előállott termelési és értékesítési bizonytalanság, hanem a hazai szén árának túlmagas volta miatt a különböző iparágak képviselői azzal fenyegetnek, hogy tömegesen beszüntetik üzemeiket. Ehhez járul, hogy a gyárak hónapokon át azt sem tudják, hogy a szén, amelylyel dolgoznak, mibe kerül, mert az Okáb, amelyet a felesleges hivatalok sorában először kellett volna megszüntetni, sok havi késedelemmel utólag állapítja meg a magyar szén árát.

A szénbányavállalatok természetesen tiltakoznak az ellen, hogy az árakat alacsonyabb skálában állapítsák meg, de az olcsóbbodási tendencia, amely hovatovább minden vonalon érezteti már hatását, illuzóriussá válik, ha egy felesleges és kártékony szerv a gazdasági élet egyik főfaktorának árát a régi szinten igyekszik fenntartani. A magyar szén a mai valutaviszonyok közt drágább egyes külföldi, jobb kalóriájú szénfajtáknál is: így a cseh barnaszén kb. 50 százalékkal olcsóbb a tatai szénnél, amely ezidőszereint a legjobb és egyúttal a legolcsóbb szénünk. Jellemző az Okáb működésére, hogy a tatai szénnél jóval silányabb pestvidéki szén árát magasabb skálában állapította meg. Említésre méltó körülmény, hogy a szénbányák munkásaik illetményeit nagyrészt természetben fizetik és ezzel az utóbbi hónapok alatt 50—60 százalékos megtakarítást értek el a kizárólag pénzben fizető többi iparágakkal szemben. A bányák ugyan most arra hivatkoznak, hogy a munkások ellátására szükséges élelmiszert még régebben, drága áron szereztek be, ez azonban nem így áll. Tudomásunk van arról, hogy egy vállalat, amelynek szénbányáján kívül más ipartelevéi is vannak, olcsó élelmiszereit ezek közt osztotta szét, míg a drágán beszerezett, régi készleteket mind a szénbányába dirigálta, hogy ha rákerül a

A hadinyereség adón fölül a vagyon 40%-át veszik el — Ezen adónemek kumulációja adja azt, hogy — különösen tekintetbe véve a termelési váltást — erősebb rendszabályokig a kormány nem mehet el, mint ha a részben progressiv alapon megszavazott vagyonszaporulatot megegyeszer befizeteti a háboruban szerzett vagyontárgyak birtokosaival, ami a nagyobb háborus vagyonok tulajdonosaival szemben a vagyonuk 40%-ának elvételét jelenti a hadinyereségadón fölül.

Ennek a törvényjavaslatnak gyakorlati keresztülvitele elé minden gondolkodó ember a legsúlyosabb aggodalommal tekint. Mindenekelőtt a vagyonok erkölcsi sorozása, a háborus, vagy nem háborus jelzővel való erkölcsi klaszifikálása sértés mindenki ellen, aki nem hitvány, meg nem engedett, illegitim uton, hanem bár a háboru alatt, de becsületes munkával szerezte a vagyont. Ha a pénzügyminiszter ur történelmi nyomozó utra indulna a vagyonok eredetének megállapítása iránt, akkor sok-sok piszkosabb, erkölcstelenebb eredetű vagyonnal találkozánk, mint amilyenek a háboruból kikerültek. De a törvényjavaslat keresztülvitele is lehetetlen, hiszen az teljesen a végrehajtó szervek jóindulatától, vagy rosszakaratától függ, és így megeshetik, hogy egy rosszindulatú végrehajtás éppen azokat a vagyonokat teszi majd tönkre, amelyek az ország talpraállása szempontjából a legtöbbre hivatottak. Hiszen nem titok, hogy az illegitim, vagy bűnös módon létrejött vagyonok azok, amelyek a legügyesebben siklanak ki a financ kezéből, ezeket Hegedüs Loránt sokat emlegetett „székely fufangja” sem fogja meg, de igenis meg fogja azokat a vagyonokat, amelyek becsületesen jelentkeznek nála és amelyeknek eredete tiszta. De nem fogja követni tudni a vagyonok háborus körutját sem, mert a legügyesebb, legagyafurtabb financ is nyomot veszít abban a zürzavarban, amely a százféle formában jelentkezett, átöltözött, átalakult háborus vagyon multját eltakarja. Ez a javaslat tehát tényleg nem egyéb, mint törvényjavaslat a jelszavak kielégítésére és mi már meg lennénk elégedve vele, ha legalább a jelszavak tűnnének el ennek a javaslatnak a törvénybeiktatásával. Ideje lenne, mert ezek a jelszavak még mindig élnek, pedig a háborus vagyonok már eltűntek.

ség marad és gyárilárosunkat a munkásság életstandardjának érintése nélkül üzembeszünet tartani. Ez azonban egyfelől valutakérdés és így jóslásokba nem lehet bocsátkozni, még a közeljövőre nézve sem, másfelől a szénárak alakulásának a kérdése. Ebben a tekintetben most folynak a tárgyalások az érdekeltségek között. Mi minden lehető elkövetünk, hogy katasztrofális üzembeszünetés be ne következék.

Kende Tódor, a Magyar vasművek és gépgyárak országos egyesületének igazgatója

a Pénzvillág számára ezt a nyilatkozatot tette:

— A gépgyárak foglalkoztatása napról-napra csökkenőben van. Félek, hogy akkor, ha a gépgyárak nem kapnak sürgősen rendelkezéseket és az előállítási költségeket nem tudjuk erősen lecsökkenteni, jelenlegi munkásállományunkat nem tudjuk már sokáig foglalkoztatni. Teljes bizonytalanságban dolgozik a gépipar nagy hányada, az exportlehetőségek majdnem nullára redukálódtak a valutaneheztségek miatt. Belföldről rendelkezéseket alig kapunk, pedig a gépgyárak termékeik árát éppen a külföld olcsóbb árára való tekintettel lényegesen csökkentették, de a valutaszempontból való bizonytalanság és különösen az a körülmény, hogy az előállítási költségek jelentékeny részét képező szénárak tekintetében a gyárak állandó bizonytalanságban vannak, mert nem tudják, hogy mibe kerül a szén, amely gyártmányaik kalkulációjánál tekintetbe veendő, lehetlenné teszi azt, hogy készletre gyártsanak. Tudni kell, hogy mibe kerül az előállított portéka és ezt csak akkor lehet tudni, ha minden kalkulációs faktor előre ismeretes.

— Az árvizsgáló bizottság a magyar szén árát sok-sok havi késedelemmel utólag állapítja meg úgy, hogy a gyárak hónapokon át nem tudják, hogy a termelés egyik főfaktora, a szén, amelylyel dolgoznak, mibe kerül. Az ujonnan megszervezett árvizsgáló bizottság véleményünk szerint helyesen cselekedne, ha a szén árát, úgy mint azt külföldön is teszik, a rendelkezésre álló adatok alapján hónapról-hónapra előre állapítaná meg és ezáltal lehetővé adna a fogyasztóknak arra, hogy e főszükségleti cikk árát idején pontosan megismerjék.

— Kétségtelen, hogy a magyar szén ára túl magas. Hogyan vegye fel a versenyt a magyar gépipar a hozzánk legközelebb fekvő cseh gépiparral, amidőn tudjuk, hogy Csehországban a magyar szénnel egyenértékű barnaszén ára félannyi, mint itt Magyarországon. A szén ára a jelenlegi regienek igen nagy hányadát teszi ki, így tehát elsősorban a szénnek magas ára az, amely lehetlenné teszi a magyar gépiparnak a külföldi iparral való konkurenciáját. A szén termelésének költségei okvetlenül lényegesen alacsonyabbak, mint voltak hónapokkal ezelőtt, ezzel szemben sajnos, nem látjuk azt, hogy a magyar szénbányák a szén árát csökkentenék.

— Reméljük, hogy az árvizsgáló bizottság ez irányban is sürgősen ismerni fogja kötelességét és lehetővé fogja tenni, hogy Csonka-Magyarország ipara tovább dolgozzék és ez áltai az egész országnak és természetesen a szénbányavállalatoknak is hasznájon.

Felkerestük

a téglakartell egyik vezető emberét

aki az építőanyagipar helyzetéről a következőket mondta:

— Kétségtelen, hogy a gazdasági válsággal együttjárt megrázkódtatások a mi iparunkat érintették a legkevésbé. Az építkezések immár hét esztendeje ugyszólván teljesen szünetelnek és a téglagyárak azóta kapacitásuknak legfőlebb 20—30 százalékát érték el. Idén télen reméltük, hogy építőanyagot szállíthatunk ki az elpusztított francia megyékbe, Bécsben szindikátus is alakult erre a célra, amelyben a mi megbizottaink is helyet foglaltak, a valutaviszonyok kedvezőtlen alakulása folytán azonban a dologból semmi sem lett. Mivel a horribilis építkezési költségek miatt (egy szoba évi bére körülbelül 20.000 koronát tenne ki egy ujonnan épített házban!) a magántőke nem mozdult meg és így bérházak építéséről szó sem lehetett, sokan a földbirtokreform végrehajtásától, a házhelyek kijelölésétől, szóval

Fenyő Miksa, a Gyosz ügyvezető igazgatója

a következőket mondta:

— Egyelőre csak jelentéktelen munkáselbocsátások történtek kivált a faiparban, ahol egyidejűleg a munkabéreket is le kellett szálítani. Megjegyzem, a faiparban azelőtt viszonylag magas órabérek voltak érvényben és a famunkások mostani javadalmazása körülbelül egyszínvonalon mozog a többi szakmunkásokéval. Remélem, hogy ez szórványos jelen-

a mezőgazdasági építkezések megindulásától várták az építőipar foglalkoztatását. Sajnos, ez a remény sem vált be. A gazdák még türelmetlenebbül várják és sürgetik az olcsóbbodást, persze nem az ő terményeikben, mint a városi lakosság. *A házhelyeket sehol sem építették még fel, ha csak nem vályogból, az uradalmakat pedig a tulmagas költségeken kívül a bizonytalanság is visszatartja a beruházásoktól.*

— Ilyen auspiciumok közt az eddiginél is szerényebb keretekben indult meg az ideai kampány. Gyáraink, hogy a nagyrészt természetbeni lakást élvező és így a mai viszonyok közt helyhez kötött munkásaikat foglalkoztassák, a minimális szükséglet fedezésén kívül készletre is akartak dolgozni, a gyárak üzem-bentartása azonban az értékesítési viszonyok leromlásával olyan súlyos terheket ró a kevésbé tőkeerős vállalatokra, hogy kénytelenek lesznek üzemüket sorra beszüntetni, ha a termelési költségeket nem tudnák lényegesen és a legrövidebb időn belül csökkenteni. A mi iparunkban a nyersanyagbeszerzés nem függ össze a valuta ingadozásaival, a munkabérek pedig csakugy, mint a többi iparágakban, konzervatív tendenciájúak, így tehát *csak a szénárak radikális csökkentéséről lehet szó.*

Nagyatádi Szabó az állatkiviteli engedélyek megszüntetéséről

Szabad vásárokat tervez a miniszter — „Az államnak tudnia kell, hogy mit visznek ki az országból?”

A Pénzvillág hetek előtt jelentette azt a szenzációt, hogy nagyatádi Szabó István földművelési miniszter meg akarja szüntetni az állatkiviteli engedélyeket. Ez ma már befejezett tény, keresztülment a minisztertanácson is és így A Pénzvillágnak ez a rendkívül fontos értesülése tökéletesen beigazolást nyert. Nagyatádi Szabó István földművelési miniszter egyébként e nagyfotosságú ujtásról, amely újabb lépés a szabadkereskedelem felé, ezeket mondta:

— A kiviteli engedélyek megadása roppant kellemtelen dolog a miniszterre nézve. A minisztertanácsba vittem már kétszer-háromszor az ügyet és most folyamatosan van az intézkedések megtétele, amelyeket még most nem hozhatok a nyilvánosság elé. Ezek az intézkedések arra vonatkoznak, hogy a kiviteleire ne kelljen engedélyt kérni és ne kelljen válogatni azok között, hogy ki kapjon engedélyt és ki nem kap. Ez az intézkedés már megtörtént, a minisztertanács elfogadta és én ezt az intézkedést életbe fogom léptetni.

— Addig, amíg nekünk nincs elég kenyérünk, nincs elég zsirunk, addig az államnak tudnia kell, mi megy ki az országból. Nem szabad azt hinni, hogy ha ma valaki a külföldön esetleg azt látja, hogy mi állatokot viszünk ki, akkor ez aztán szakadatlanul így fog menni. Mikor a minisztertanács arra a meggyőződésre jut, hogy az ország érdekében több állatot már nem lehet kivinni, akkor egy-

Mivel a bányavállalatokkal folytatott tárgyalásaink nem vezettek eredményre, beadvánnyal fordultunk a kereskedelmi minisztériumhoz, hadd hasson oda, hogy az árvizsgáló bizottság a szénárakat legalább 50 százalékkal szállítsa le, különben a gyáripar nem tudná fentartani üzemét. Mozgalmunkhoz csatlakoztak már a vegyészeti gyárosok és tudomásom szerint a többi iparágak érdekeltségei is hasonló intervencióra fogják felkérni a kereskedelmi minisztériumot. Egyelőre csak biztatást kaptunk arra nézve, hogy a beadványban foglaltakat illetékes helyen tanulmányozás és megfontolás tárgyává fogják tenni, legtöbb gyárunk azonban, nem lévén már abban a helyzetben, hogy a tanulmány és megfontolás bizonytalan terminusáig várni tudjon, beszüntette üzemét és szélnek engedte munkásait. Budapesten és a vidéken csak néhány építőipari gyár dolgozik még, az is lényegesen redukált üzemmél. Most már nem rajtunk áll, mikor fog ez a helyzet megváltozni. Azt hiszem, nem lehet kétség aziránt, hogy amíg az anyaiipar teljes kapacitása erejéig nincs foglalkoztatva, amíg a városi és mezőgazdasági építkezések meg nem indulnak, mindaddig a többi iparágak fejlesztéséről és fellendítéséről nem beszélhetünk.

szerűen betiltja az állatkivitelét és nem lehet többet kivinni az országból. Az államnak tudnia kell, hogy mennyi megy ki, mert a közfogyasztást biztosítani kell itt bent. Bár én a földművelés érdekeit vagyok hivatva védelmezni és védelmezem is, nekem, mint a kormány tagjának, figyelemmel kell lennem a bel-földi fogyasztásra is.

— A tapasztalatok indítottak arra, hogy a sertésekre és marhákra vonatkozólag is tervezetet készítsünk. A minisztertanács el is fogadta, hogy szabad vásárt létesítsünk és ameddig az állam ki akar engedni állatokat, addig minden külön engedély nélkül vihessen ki az, aki az állatot megveszi, úgy hogy ne kelljen engedélyt adni és válogatni a között, hogy kinek adjunk és kinek ne adjunk engedélyt. Ha ez az intézmény beválik, akkor az országnak több helyen is fogunk ilyen felállítani.

— Ami a termény kivitelét illeti, a terményekre vonatkozólag a földművelésügyi minisztériumban van egy kiviteli tanács, amelyben benne van a pénzügyminiszter urnak, a kereskedelemügyi miniszter urnak, a közlekedési miniszter urnak küldöttje és ezek adják az engedélyeket, nem pedig a miniszter. Én nem adok engedélyeket, hanem a kiviteli tanács határozza meg, hogy mit lehet kivinni. Minisztertanácsba viszem az ügyet, a minisztertanács hozzájárul és a kiszállításra ez a kiviteli tanács adja meg az engedélyeket. Minden terménynél megvan ez, hogy nem a miniszter adja az engedélyt, az állatoknál pedig most hozom be ezt a dolgot a szabad vásárok révén, hogy a minisztert mentesítem legterhebb foglalkozásától.

egyrészt megfelel egyúttal a hivatalos időnek is, — tudvalevőleg pénztárazlat után még mindig van természetszerűen egész csomó elintézendő ügy — másrészt ez jóval több munkaidőt jelent annál, ami a tervezett megosztott munkaidő által a tisztviselőkre háramlik és épen osztatlansága következtében sokkal inkább kimeríti azoknak szervezetét.

Egyebekben fentidézett cikkemet, a tisztviselők javadalmasására vonatkozó rész kivételével, mely a változott viszonyok között természetesen megfelelően kell, hogy átalakuljon, egész terjedelmében fentartom, s főleg a fiatalabb kollegák szives figyelmébe ajánlom mindazt, amit e kis cikk keretében nem ismételhettek meg, amit azonban érdeklődőknek, remélem, a tisztelt Szerkesztőség szivesen fog rendelkezésére bocsátani.

Littmann Lajos.

HIREK

Hegedüs leszolta a forgalmi adót. Épen a „nagy” expozét mondta Hegedüs Loránt, a karzat tele hölgyekkel, akik nemesak viceet, de pikantiát és ha kell, gorombaságot is vártak. A Hoek János család életét már megdicsérette a miniszter, amivel természetesen kisebb lesz a deficit. Egyszer azután kimondta Hegedüs a végzetes szót, hogy *forgalmi adó*. Fölcsattant erre az ellenzéki padokból Kerekes Mihály hangja:

— Ez a legantiszociálisabb adó!

Hegedüs Loránt, aki schlagfertig ember, nagyon leszolta erre kis kedvencét:

— Hát ami igaz, az igaz, utálatos egy adó lesz a forgalmi adó.

Engedje meg tehát a pénzügyminiszter ur, hogy mi se legyünk jobb véleménnyel az ő kiváló alkotásáról. Igenis, mi is azt tartjuk, hogy ez lesz a legutálatosabb adó és máris jó lesz egy kicsit arra gondolni, hogy mi lesz az eredménye ennek az adónak? No persze, valószínűleg hozni fogja a saját hullámaiba fulladt olcsósági hullámot. A forgalmi adót, mint vég-eredményben minden fogyasztási adót, a közönség fogja megfizetni. Kétségtelen tehát, hogy a forgalmi adó nyomán emelkedni fognak az árak és miután e tekintetben is ismerjük a jó szokásokat, tudjuk, hogy az áremelkedés legtöbb esetben magasabb lesz, mint amennyivel szabadna többé kerülni az árunak, ha a forgalmi adót csak szimplán kalkulálják be az árba. Különösen érezhető lesz az olyan cikkek-nél, amelyekből kevesebb a készlet, mint a szükséglet, vagy amelyeknek forgalombahozatalánál több kéz működik közre. Természetesen szerencsés körülmény lenne, ha ezzel egyidejűen a korona kurzusa is némi emelkedést mutatna, hogy így az árak ne emelkedhetnének. Ha azonban egymagában, pláne a korona némi esésével kapnánk a forgalmi adót, az a fix jövedelemből élöket ismét katasztrofálisan sújtaná. Nem tagadjuk, végre igaza van a pénzügyminiszternek: utálatos adó az a forgalmi adó.

Nyolcvan százalékkal emelkedett a dohány-beváltási ára. Az OMGE dohánytermelési bizottsága felterjesztést intézett a pénzügyminiszterhez, melyben a dohánybeváltási ár és dohányfuvarpótlék felemelését, továbbá a hazai dohánytermelés fejlesztése érdekében szükséges néhány intézkedés elrendelését kérte. A pénzügyminiszter erre a felterjesztésre leiratban válaszolt és kifejtette, hogy a dohánybeváltási árak további felemelése iránti kérelmet nem teljesíthetik, mert a múlt esztendei 900 koronás országos beváltási átlaggal szemben az idei termelési évre máris 25%-kal fel-emelt beváltási ár, az ültetési és minőségi prémium, továbbá az árkülönbözeti pótlék engedélyezése folytán a múlt évi métermázsánkénti jövedelemhez képest ebben az évben elérhető métermázsánkénti jövedelem 80%-os emelkedést mutat. Öt métermázsás holdankénti termést véve alapul, egy métermázsás dohány után megközelítőleg a folyó évben a következő jövedelem várható:

1. Egy mm. múlt évi országos átlaga . . .	900 K
2. Az 1921. évre szóló áremelkedés folytán az előbbi 25%-a átlagban	225 „
3. A f. évre engedélyezett ültetési prémium	100 „
4. A f. évre engedélyezett minőségi prémium-átlag	150 „
5. A buzaár emelkedése folytán (1300 K-s árat véve) árkülönbözeti pótlék címén az 1. és 2. alatti árak 20%-a	225 „
Egy mm. dohány idei várható jövedelme tehát	1600 K

A pénzügyminiszter leiratában hangsúlyozza, hogy pénzünk belértékének növekedése, másrészt az élelmiszerárak és általában a múlt évi drágaság esökkenő irányzata mellett ez a jövedelememelkedés még szembetűnőbb, különösen akkor, ha tekintetbe vesszük, hogy az okszerű dohánytermelők a múlt esztendőben is hat mm. dohányt is hoztak beváltásra, sőt a beváltási főáttnézetekből kitűnt, hogy voltak termelők, akik kat. holdanként 7—8 mm. dohányt is szállítottak be. Ez annyit jelent, hogy aki dohányt termel, az egy hold földből 8—13.000 korona jövedelmet tud kihozni.

A Földhitelbank jubilál. A napokban tartotta meg a Földhitelbank Részvénytársaság, báró Kohner Adolf udvari tanácsos elnöklésével, tizedik rendes közgyűlését. A bank jubileuma messze kimagaslik a sablonos jubileumok közül, mert az utolsó tíz év volt az, mikor a föld intenzív, belteljes fejlesztése volt az érdem, s nem annak kiuzsorázása; a Földhitelbank e téren vezető szerepet vitt, s most, mikor oly szép eredménnyel áll a nyilvánosság elé, büszkén vallhatja, hogy azt nem a kon-

Ptoe és Tébe

Kevesen annyira jogosultak, hogy ezen témáról nyilatkozzanak, mint e sorok írója, aki már több mint tíz évvel ezelőtt foglalkozott ezzel és e lap hasábjain ismételtén értekezett erről.

Erthető a bankhivatalnokok felháborodása az ellen, hogy a szabad délutánjuktól, esetleg egy mellékfoglalkozás lehetőségétől meg legyenek fosztva. Tekintetbe kell azonban venni azon esékély körülményt is, hogy lassacskán mégis csak újból bele kell illeszkednie az egész társadalmi életnek a régi rendbe és így természetes dolog, bármennyire fáj is ez egyeseknek, hogy a bankok, felfogva üzleti kötelezettségeiket, és saját érdekeiket, nécsak délelőtt 9-től 12-ig álljanak a közönség rendelkezésére. Szinte hallom már sokak részéről azon ellenvetést, hogy a „művelt nyugaton” már hosszú évek óta megvan az osztatlan munkaidő, sajnálatomra azonban kénytelen vagyok egy, bár nem elsőrangú ferrásból idézni: nevezetesen e lap első évfolyamának 364. lapján megírt cikkemben már volt alkalom erre vonatkozólag oly tényeket felsorolni, melyeknek lényegében azóta sem történt változás — leszámítva természetesen a tulajdonképeni háborus időszakot.

A párisi bankok, mert hiszen leginkább ezekre szokásos hivatkozni, pénztári órája t. i. most is 9-től 4-ig tart, s csak laikus mondhatja, hogy ez

RÓNA ERNŐ
BANKÜZLETE
V., ALKOTMÁNY-UTCA 4. SZÁM.
TELEFONSZÁM 125.

Enyhitik az adóbehajtást

A végrehajtás és a behajtási illeték — Az adózók sem adnak törvényszerű vallomást — Hann Arnold h. államtitkár álláspontja

Az adóbehajtások körül még mindig igen sok a panasz a közönség körében. Hann Arnold h. államtitkár, adófelügyelő nemrég kilátásba helyezte, hogy a végrehajtásokat csak a legszükségesebb esetekre szorítják. A gyakorlatban ez nem igen látszik meg. Napirenden vannak a mindenáron való végrehajtási eljárások a ropant magas 6 százalékos illeték mellett, amelyet akkor is teljes összegében behajtanak, ha az adót leírják, vagy leszállítják.

Hann Arnold h. államtitkárnak álláspontját módunkban van *A Pénzvilág* olvasóival megismertetni. A h. államtitkár szerint *miután megállapították, hogy nagyon magas kivetések történtek, két hét előtt a pénzügyminiszter utasítást adott ki, hogy ne követeljék egyszerre az egész kivetett összeget, hanem, ha vallomást történt, csak ennek összegéig, ha nem történt, akkor a kivetés 50%-áig.* A behajtási eljárás felfüggesztésére nézve miniszteri rendelet adott jogot az adófelügyelőhelyettesnek. Csakhogy a felfüggesztés után nyomban biztosítási végrehajtást vezettek, ami voltaképpen végrehajtás és költséget okozott. Most azonban olyan kevés a személyzet, hogy a gyors és szükséges végrehajtásokhoz, amikor a kincstár követelése vesztélyben lesz, feltétlenül *száporítani kell a személyzetet.*

A behajtási illeték ellen lehet felfolyamodás-

máza gabonát a közszükségleti célokra, a budapesti malmok kezdeményezésére az ország összes malmainak bevonásával egy beszerző szerv s a feldolgozást irányító szerv létesülne. Az állam által kötött azon szerződés, mely a 600 koronás árra vonatkozik, állítólag nem zárja ki egy ilyen trösztnek a létesítését. Mit szól ehhez a gazdatársadalom s a fogyasztók milliói?

A kéményseprőmesterek önállósították magukat. A budapesti kéményseprőmesterek, akik ezideig a kéményseprő-, pala-, eserőpfedő-, kutasináló- és kályhas-ipartestület keretében voltak tömörülve, most önálló szakipartestület megalakítását határozták el. Az önálló ipartestület megalakítása az I. foku iparhatóságtól (IV. ker. előjáróság) a Budapesten működő 54 mester közül 51-en kérelmeztek. Az új ipartestület megalakításához különben elvben már a kereskedelmi miniszter is hozzájárult. A kéményseprő-ipartestület önállósítása azonban nem megy egészen simán. *Katrica* Ferenc kéményseprőmester az önálló ipartestület megalakítása ellen azzal az indoklással, hogy az új ipartestület kevés taglétszámánál fogva nem lesz életképes, mert a tagsági díjakból a szükségleteket nem képesek fedezni, továbbá hivatkozik az ipartörvényre, melynek értelmében szerinte legalább 100 iparost számláló iparág alakíthat önálló ipartestületet és a megalakulást kimondó határozathoz kétharmad többség szükséges, fellebbezéssel élt. Ugy halljuk, a fellebbezésnek nem lesz sok eredménye.

Pénzügyi Szemle. A Pénzügyminisztérium Országos Egyesülése dr. Nyári Pál igazgató szerkesztésében megjelenő hivatalos lapja, a Pénzügyi Szemle a vagyonválságról szóló I. törvény magyarázata tárgyában most külön számot adott ki. A kiadvány a törvény, a végrehajtási utasítás teljes szövegén kívül dr. Görög Frigyesnek, az Egyesülés főtítkárának bevezető magyarázatát tartalmazza, amely főleg a törvénynek a részvénytársaságokat érdeklő rendelkezéseit világítja meg. A mű ára nem tagok részére 120 korona.

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság közli, hogy ma megtartott rendkívüli közgyűlése a társulat alaptőkéjének 100 millió koronáról 124 millió koronára való felemelését és azt, hogy az új részvényeket a Salgótarjáni Köszénbánya Részvénytársulatnak adja át 75.000 darab Salgótarjáni Köszénbánya részvénytársulati részvény átvétele ellenében, egyhangulag elhatározta. *Heinrich* Dezső dr. részvényes meleg szavakkal méltatta a tranzakció közgazdasági kihatásait. Az igazgatóság új tagjainul megválasztották id. *Chorin* Ferenc dr., *Gratz* Gusztáv dr., *Reimann* Lázár és *Chorin* Ferenc dr. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen az igazgatóság elnökévé id. *Chorin* Ferenc dr.-t, alelnökké pedig *Popper-Arberg* Bernátot és *Weiss* Fülöpöt választotta meg.

A Salgótarjáni Köszénbánya r.-t. ma megtartott rendkívüli közgyűlése *Zelovich* Kornélmal a tranzakció nagy jelentőségét méltadó felszólalása után egyhangulag elfogadta az igazgatóságnak a Rimamurány-Salgótarjáni vasmű részvénytársasággal létesítendő érdekközösségre vonatkozó javaslatát és igazgatósági tagokul megválasztotta *Popper-Arberg* Bernát és dr. *Biró* Pál urakat.

A *Mercur Váltóüzleti Részvénytársaság* alaptőkéjét 30.000.000 koronáról 50.000.000 koronára emeli fel. Az elővétel jog 3:1 arányban folyó hó 30-ig bezárólag gyakorlandó, részvényenként 350 K árfolyamon.

jukturális viszonyoknak köszönheti, hanem egy jó gazda, gondos előrelátásának és egy kitünő kereskedő áldozatkészségének. Már alapításának első három évében (1911—1913) 36.547 magyar holdat vásárolt, melyből 11.436 holdat engedett át a földműves lakosságnak, még a háboru alatt 84.031 magyar holdat vásárolt, s a tulajdonában lévő földekből 52.589 holdat parcellázott. Birtokai fel vannak szerelve a modern mezőgazdasági technika összes vívmányaival. Szeszfinomító sörgyár, múmalom és gyümölcsgyár sokhelyütt található. Az intézet hatalmas fejlődését legjobban az igazolja, hogy alaptőkéje ezelőtt tíz évvel 6 millió korona volt, ma 42 millió. A rendes és rendkívüli tartalékok 185 milliót tesznek ki, míg a bruttó nyereség 433.000 koronáról 22½ millióra, a nettó nyereség 280.000 koronáról 11½ millióra emelkedett. Egyébként a bank a közgyűlésről a következő jelentést bocsájtotta ki:

A Földhitelbank R.-T. X. rendes évi közgyűlését június 20-án tartotta, melyen Paupera Ferenc dr. vezérigazgató előterjesztette az igazgatóság jelentését és az évi mérleget. Az üzletév 11.630.177 korona tiszta nyereséggel zárult. A közgyűlés részvényenként 60 korona osztalék fizetését határozta el, amely a közgyűlést követő naptól kezdve kerül kifizetésre. — A közgyűlés Paupera Ferenc dr. vezérigazgatót alelnökké, *Walder Béla* és *Zala Lajos* igazgatókat pedig az igazgatóság tagjaivá választotta meg.

A Pénzügyintézet *Schmidt* József dr. v. b. t. t. elnöke alatt tartott ülésén elfogadta az 1920. évre szóló zárszámadásokat s elhatározta, hogy az a) sorozatu üzletrészek után 6% osztalékot fizet. Választmányi taggá *Weisz* Fülöpöt, igazgatósági taggá *Visnya* Ernőt, s a felügyelőbizottságba pedig *Schreyer* Ernő dr.-t választotta meg.

Az igazgatóság a közgyűlést megelőző ülésén ki-nevezte osztályigazgatóit: *Nyári* Jenő drt, igazgatóhelyettesekké: *Feldl* Józsefet, *Lóránt* Emilt és *Vajda* Ákos dr.-t, főrevizorokká: *Hillebrand* Ferenc, *Kovács* János, *László* Jenő, *Pivány* Jenő és *Sauer* Sándort, cégvezetőkké: *Röh* Miklóst és *Soltész* Lászlót, revizorrá: *Szlámka* Gusztávot.

A Lloyd Bank jugoszláv érdekeltsége. A Lloyd Bank rt. nagy agitálással építi ki külföldi összeköttetéseinek hálózatát. Miután a nyugaton már igen tekintélyes érdekeltségekkel sikerült a nexust biztosítani, most az ujonnan alakult nemzeti államok hitelszervezetébe való bekapcsolódást tűzte napirendre. Legutóbb Belgrádban járt *Nagy* Béla vezérigazgató és *Lukács* Henrik, a Lloyd Bank igazgatósági tagja és a *Lukács & Comp.* bécsi cég főnöke, s szoros érdekközösséget létesítettek az egyik legtekintélyesebb jugoszláv pénzügyintézetel, a *Centralna Bankával*. Ez az intézet 100 millió jugoszláv korona alaptőke felett rendelkezik és az élén igen tekintélyes férfiak állnak. A szoros érdekközösség külső kifejezésére legközelebb a Lloyd Bank egy tagot küld a *Centralna Banka* igazgatóságába, hasonlóképpen beválasztják a Lloyd Bank igazgatóságába a *Centralna Banka* delegátusát.

A Földhitelbank jubileuma alkalmából, mint más helyen közöltük, az intézet közgyűlése *Paupera* Ferenc dr. vezérigazgatót, ebbeli állásának érintetlenül hagyásával, alelnökké, *Zala* Lajos és *Walder* Béla igazgatókat pedig az igazgatóság tagjaivá választotta. Ez az előléptetés azoknak a roppant érdemeknek jutalmazása, amelyet a Földhitelbank kitünő és népszerű vezetői az intézet nagyrafejlesztése körül szereztek. Különös érdemükül kell feljegyezni, hogy mikor a szomorú békeszerződés következtében a Földhitelbank összes vállalatai külföldre kerültek, *Paupera*, *Zala* és *Walder* értették a módját, miként lehet az intézetet továbbra is Budapestre irányítani és a magyar közgazdaság számára megmenteni. Ők nem nacionalizáltak, nem tolták át a vagyont elszakított területekre, hanem máig is biztosították a magyar vezetést. Nagy és példát mutató közgazdasági érdem ez, amelyről a jubileum alkalmából külön meg kellett emlékezni.

A földbérlet kritikája a Futuráról. A *Futura* kritikája eddig — úgy mondták — a „zsido” sajtó privilégiuma volt, amelynek csak *Gaal* Gaszton segédkezett néha. Most azonban megszólal a földbérlet *A Föld* című lapja, amely *Lukovich* Aladárnak, a nemzetgyűlés háznagyának szerkesztésében jelenik meg. A földbérlet talpraesetten megmondják a véleményüket a *Futuráról*: „Az állam, illetve a *Futura* megbízottai máris nagy kötelességet csinálnak egyes vidékeken. Ezekről, részünkről, óvjuk a gazdatársadalmat, mert a legközelebbi napok eseményei esetleg felboríthatják az egész kombinációt, érteve esemény alatt a jövőteli bizottság munkáját. A GOK megszűntetésével az ellátást a *Futura* fogja végezni, az a szerv, mely a múlt évben olyan nagyszerű bizonyosságát adta tehetetlenségének, költségeinek és nemarravalóságának.” A gazdák különben vérszegény illúziókat tartják a gabona szabadforgalmát, amely komikussá válik, ha megvalósul a malontröszt, amelyen a „kormány csöndes asszisztálása mellett” dolgoznak már hetek óta. A legutóbbi molnargyűlésen ugyan tiltakoztak az ilyen hírek terjesztése ellen, ezzel szemben azonban közismert dolgok a következők: Kapcsolatban azzal a gabona-rendelettel, hogy a malmok 600 koronás áron beszállítják a másfél millió méter-

sal élni és a szemebetűnő igazságtalanságok esetén a pénzügyigazgatóság vezetőjének belátására van bízva a döntés. Annak idején alaposan megtárgyalták a pénzügyminisztériumban, mielőtt a 6 százalékos behajtási illetéket megállapították. Sőt az árveréseknél még további 10 százalék az illeték, úgy hogy összesen 16 százalékos lesz ki. De szükséges volt ez az intézkedés, mert nagyon sok ember nem fizette be az adóját abból indulva ki, hogy ha pontosan befizeti, akkor azt mondják, könnyen fizette és még többet rónak ki rá. A késedelmes adózókkal szemben tehát meg van az oka a törvény ezen rendelkezésének. Az igazságtalanságok ellen pedig van orvosság.

Ha mindenki törvényszerű vallomást adna, akkor sohasem lenne nézeteltérés. *A felek azonban nem adnak vallomást, csak egy kis töredék.* Rendszeresen azokat az adózókat szokás védelembe venni, akik törvényes kötelezettségüknek nem felelnek meg. De még az adó be nem vallása esetén is csak az 50 százalékra szól a behajtás és a hadinyereségadónál még ennek is csak az első fele fizetendő be a határozat kézbesítésétől számított 30 napon belül, a másik csak 6 hónap múlva. Itt tehát csak a kivetett adó egynegyed részére szól az azonnali esedékesség. Hat hónap alatt pedig bizonyára elintéződik a felebbezés.

Az alaptőkeemelés sikerét egy szindikátus biztosítja, melynek élén a Bank für Handel und Industrie Berlin és a Bank et Wechselstuben A. G. Mercur Wien áll.

A *Royal-nagyszállóda* r.-t. az 1920. évben 1.200.000 K alaptőke és 9.403.593 K nyers jövedelem mellett 819.138 K tiszta nyereséget ért el.

A *Pannonia kender- és lenipar* r.-t. (a Magyar általános hitelbank vállalata) 1920-ban 18 millió K alaptőke mellett, az előző évről áthozott 24.402 K felesleg betudásával, 2.022.470 K tiszta nyereséget ért el.

A Magyar hollandi biztosítóintézet r.-t. 1920. évi mérlege 5 millió K alaptőke (melyből 1.400.000 K van befizetve) és 7.774.851 K bruttó díjbevétel mellett 90.000 K tiszta nyereséget tüntet fel.

A Magyar fém- és lámpaárugyár r.-t. (a Magyar általános hitelbank vállalata) június 30-iki közgyűlésén az igazgatóság javasolni fogja a 4 millió K alaptőkének 8 millió K-ra való fölemelését.

A *Magnezit ipar* r.-t. (a Magyar általános hitelbank vállalata) 1920. évi mérlegét 4½ millió K alaptőke és 4.476.225 K nyers jövedelem, mellétt 1.325.422 K tiszta nyereséggel zárja.

A Magyar országos biztosítóintézet r.-t. (a Phoenix biztosító társaság és a Münchener Rückversicherungsgesellschaft alapítása) 5 millió K névleges és 2 millió K befizetett alaptőke és 6.947.873 K bruttó díjbevétel mellett 103.000 K tiszta nyereséggel zárul, az előző évről áthozott 55.084 K felesleg betudásával.

A Magyar Lloyd-Művek r.-t. június 16-iki közgyűlése az elmúlt év 1.802.473-24 korona tiszta nyereségből 50 korona (25%) osztalék kifizetését határozta el.

A *Dietrich és Gottschlig* r.-t. tőkeemelése. A Dietrich és Gottschlig Részvénytársaság, a Földhitelbank alapítása e hó 28-án tartandó rendes közgyűlésén felemeli 3 millió alaptőkéjét. A tőkeemelés a vállalat nagyszabású fejlődése teszi szükségessé. Mérlege 416.744 korona tiszta nyereséggel zárult, bár 198.517 korona leírást eszközöltek.

A *Wiener Bankverein* f. hó 21-én tartotta Bécsben rendes közgyűlését, mely elhatározta, hogy osztalék fejében részvényenként 12% = 48 K fizettesék. Az alaptőke 300.000.000 koronáról 500.000.000 koronára emeltetett fel s ennek keresztülvitelével és a módokat megállapításával az igazgatótanács bízott meg.

A Magyar Vasúti Forgalmi r.-t. legutóbbi igazgatósági ülésén *Stögermayer* Károlyt, a Wiener Bankverein alelnökét a társaság első alelnökévé, *Urban* Adolf udvari tanácsost pedig második alelnökké választotta meg. A társaság eddigi alapszabályszerű szervezetében és az ügyvezetésében ezáltal semmi változás nem állott be, nevezetesen a társaság ügyvezetését úgy mint eddig, *Gergely* Vilmos, a társaság igazgatója látja el.

Az „Atlantica” Tengerhajózási Részvénytársaság folyó hó 20-án igazgatósági ülést tartott, melyen elnökének tiszásülyi *Polna* Jenő, volt közlélmzési miniszter indítványának megfelelően elhatározta, hogy a f. évi július 7-én tartandó közgyűlésnek részvényenként 100 K osztalék fizetését fogja javasolni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

RÓNA LAJOS